

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בשיחות, בנגלה ובחסידות

שבת פרשת
אחרי-קדושים
"נצה שבנצה"
גליון לב (שפט)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

כ"ה. עשיק פרשת אחו"ק - "נצח שבנצח" התשמ"ז.

תוכן הענינים

לקוטי שיחות

ברש"י - שנתבאר בליקוט תזו"מ - ד"ה ונתתלי נגע צרעת. ד
בענין הנ"ל.....
ה בענין הנ"ל.....
ברש"י - שנתבאר בלקו"ש ח"ז שיחה א' לפ' אחרי - ד"ה
וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'.....

שיחות

ברש"י - שנתבאר בש"פ תזו"מ - ד"ה יקציע.....
ח כניסת משה בקה"ק הוא באופן אחר משל אהרן.....
ט בגדיל לבן הוא דין מצד עבודה או מצד המקום.....
י אהלו של משה לפני הקמת המשכן ה' כמו המשכן.....
יא שיטת הרמב"ם דמצוות חינוך של האב היא מן התורה.....
יב בטעם שי' הרמב"ם שהמשכן הוא בית מוכן לקרבנות.....
יג הבגדים שנתחייב משה ללובשם בכניסתו למשכן.....
יד ב' פעלים (מדות) אצל בע"ח.....
יח בענין הנ"ל.....
כ

אגרות קודש

הערות בח"א..... כא

פשוטו של מקרא

ט"ז, ב (תלבה שרש"י לא מפרשה)..... כב
שם..... כג
שם..... כג
שם..... כג
טז, ו - טז, לא..... כד
טז, ח - טז, ט..... כה
טז, לב..... כו

טז, טו.....כו
 שם.....כו
 טז, טז.....כז
 טז, כא.....כז
 יז, יד.....כח
 יח, ב.....כח
 יח, ד.....כט
 יח, יז.....ל
 יט, ג.....ל
 יט, ז.....ל
 ט, ח.....לא
 ט, יא (יב).....לא
 ט, טו.....לב
 יט, יז.....לב
 יט, לב.....לב
 יט, לג.....לג
 יט, לד.....לג
 כ, כו.....לד
 רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' אמור..לה

שונות

פרקי אבות

השוואת נוסח אדה"ז למשניות יכין ובוועז; פ"א מ"ה.
 פ"א מ"ז. פ"א מ"ח.....לז

יום יום

הערות ללוח היום יום.....לח

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בליקוט תזו"מ מבאר השינויים מלשון המדרש עה"פ (יד, לד.) "כל תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה ונתתלי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", ולשון רש"י עה"פ, בד"ה "ונתתלי נגע צרעת" - "בשורה היא להם. לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב. כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר. .".

ויש להוסיף: דלכאו' מכיון שרש"י בא לבאר כאן מהי הבשורה "ונתתלי", וזהו שמפרש "לפי שהטמינו. זהב". וע"י הנגע נותן בבית ומוצאן, מפני מה הוצרך לפרט ג"כ הזמן שהטמינו - "כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר", מה חסר בהבנת הבשורה שצריך להוסיף הזמן בו הטמינו?

ובפשטות י"ל שזה מוסיף בתיאור גודל האוצרות שהיו בקירות בתיהם.

*

ב. שם (באות א) מבאר מה שבמדרש איתא בבתיים ובשדות, ורש"י כתב, בקירות בתיהם. - דענינו של פרש"י עה"ת הוא - פירוש הכתובים (ולא סיפורי חז"ל), ולכן אין מקום להביא בפירושו ע"ד הממון שבשדות, שאינו שייך לפירוש הכתוב "ונתתלי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם". ועוד ועיקר: (א) הרי שרלפּת השדות (ומציאת הממון שעל"ז אינה אלא סמוך לכיבוש הארץ,

כלומר, שבפסוק מדובר אודות כל תבואו אל ארץ כנען. ונתתלי. בבית ארץ אחוזתכם" דהיינו אחרי כיבוש הארץ. ושרלפּת השדות לא מרומזת בפסוק היות ואירעה לא אחרי כיבוש הארץ, אלא סמוך לכיבוש הארץ.

ולכאו' מלשון המדרש "שדהו" נשרפת משמע שמדובר אודות שדה השליכת לאדם שקיבלה לחלקו, (לאחרי הכיבוש). ובענייננו, בני גד ובני ראובן שנטלו לאחוזתה את ארץ האמורי. (ראה בס"ו ובהע' 48).

*

ג. בס"ב מקדים התמל' מהי שאלת המדרש "וכי מי בא ואומר לכנענים שישראל נכנסין לארץ" - הרי מקרא מלא דיבר הכתוב, שבעת קריעת ים סוף "נמוגו כל יושבי כנען" וכפירש"י שם ש"אמרו עלינו הם באים לכלותינו ולירש את ארצנו!"

ומתרץ: דאף שידעו הכנענים **שעתידים** בנ"י להכנס לארצם ובעת קי"ס כבר "נמוגו" מזה שבנ"י יבואו עליהם לכלותם כו', מ"מ אין זו סיבה שמאותה שעה יטמינו ממונם מפני בנ"י, כי עדיין יש שהות עד שיתקרבו בנ"י לארצם ויהיו מוכנים להכנס לארצם בפועל, ובפרט לאחר שראו שבנ"י מתעכבים זמן רב במדבר.

וזוהי שאלת המדרש "וכי מי בא ואומר לכנענים שישראל נכנסין לארץ", כלומר, מנין נודע להם שהגיעה **עתה** שעת כניסתן לארץ, שמשו"ז הטמינו ממונם? ומתרץ שזה נודע להם ע"י שילוח האגרות כו'.

לכאן זה שהכנענים לא הטמינו מיד בצאת בנ"י ממצרים מכיון שיש עדיין שהות עד שיתקרבו בנ"י לארצם (ובפרט שארץ האמורי הוא בעבר הירדן, החלק המרוחק ביותר מאמ"צ), סברא זו שליכת גם לאחר הביאור (בס"ד) שהטמנה (דהיינו שיש להם סיכוי שיחזור אליהם) היתה מצד שידעו את פרטי ברית בין הבתרים - "דור רביעי ישובו הנה" כי "שלם עון האמורי להיות משתלח מארצו".

כי הרי ידעו שהעונש (היות ושלם עוונם) להשתלח מארצם, הוא לא מפני שנגזר עליהם סתם כך לפנות את ארצם אלא, כדי שבנ"י יוכלו להכנס אליה.

כלומר, מה שהתבאר הוא ההגיון שבהטמנה. שהיות והסיבה שהטמינו היא מצד "כי שלם עוונם" (ולא מצד "כי נמוגו") לכן יכול להיות שישלם עוונם של בנ"י ואז יחזרו האמוריים. אבל עדיין נשאר קשה מדוע הטמינו מיד שבנ"י יצאו ממצרים הרי לפניהם מהלך של אחד עשר יום עד לארץ כנען. ובפרט שראו שבנ"י מתעכבים במדבר וכו' כדלעיל.

ד. בלקו"ש ח"ז שיחה א' לפ' אחרי (ע' 117 ואילך) עה"פ "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'" וברש"י "מה תלמוד לומר, ה' ר' אלעזר בן עזרי' מושלו משל לחולה שנכנס אצלו רופא, אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן". ושואל שם שכשמביאים משל בתורת אמת אזי כל הפרטים הם בדיוק להנמשל, אע"פ שהמשל בא לבאר רק פרט אחת של הנמשל, אעפ"כ משתדלים להביא משל שבו גם הפרטים האחרים מתאים להנמשל, וא"כ דרוש הסבר למה מביא רש"י משל "לחולה" דוקא, שהרי גם באדם בריא כשאומרים לו שיזהר מלעשות ענין מסויים (שמסכנו) ומוסיפים "שלא תמות כדרך שמת פלוני" - יזהר הרבה יותר מכשאומרים לו בלי ההוספה "שלא תמות כדרך שמת פלוני", וא"כ למה מביא רש"י מ"חולה" דוקא? בפרט שאינם רואים בהנמשל אצל אהרן שקודם הציווי "ואל יבא בכל עת אל הקודש" ה' במצב של חולה? וא"כ למה מביא רש"י משל מחולה דוקא? ומבאר שם באריכות שאצל אהרן ה' ג"כ ענין התשוקה והצמאון כחולת אהבה ליכנס אל בית המקדש וכו', בדוגמת אדם חולה שמצד חמימותו רוצה לשכב בטחב וכו', וע"ז בא האזהרה, עיל"ש.

ולכאורה יש לשאול ע"פ הביאור בהשיחה בהדמיון דחולת אהרן להמשל, שרואים פרט אחר שאינו דומה להנמשל, שבהמשל אומר הרופא שאל תשכב בטחב ואל תאכל צונן, מכיון שיש לו תשוקה לדבר **קר**, אבל באמת הדבר הקר מזיק לו, וצריך לאכל חם. משא"כ באהרן ה' החולת אהבה שלו שרצה להיות **חם** לדבר בשכינה, וע"ז בא האזהרה ש"אל יבא בכל עת אל הקודש" מכיון שהחמימות יזיק לו, היפך מהמשל? ולכאורה ה' לו לרש"י להביא דוגמא מחולה שדבר **חם** מזיק לו. ואבקש מקוראי הגליון להעיר ע"ז.

הרב יצחק אחנה
- תושב השכונה -

ש ל ח ו ת

ה. בקשר לביאור בפירוש רש"י בהתוועדות דש"פ תזריע ומצורע - במ"ש רש"י עה"פ יקציע - "דרייציר בלע"ז ובלשון משנה יש הרבה", ונתבאר שכותב זאת כיון שבחינוך אין לחסוך שום טירחא כדי לסייע לתל' במה שאפשר יעו"ש"ב.

ושאלתי ע"ז - דהנה מציינו שרש"י כותב עד"ז בכ"מ - ולדוגמא: עה"פ "שחין" (שמות ט, ט) מפרש רש"י: "ל' חמימות והרבה יש בלשון משנה שנה שחונה". ועד"ז עה"פ "ולט" (בראשית לז, כה) מפרש רש"י: "לוטיתא שמו בלשון משנה ורבותינו פירשו שרש עשב ושמו אשטרולזיאה במס' נדה". וצ"ע מה המיוחד במקומות אלו - והלא יש ריבוי פעמים תיבות הנמצאות **בתחילת פירושו** שישנם הרבה בלשון משנה? ורש"י איננו מפרש שישנם בלשון משנה?

וע"ז זכיתי לתשובת כ"ק אדמו"ר שליט"א וזלה"ק: "שצריכים ביאור נוסף על השימוש בל' בלתי רגיל יקציע ולא יפצל (רש"י ויצא ל, לז) שחין ולא חימום וכיו"ב" עכלה"ק.

דהיינו שמצד הסיבה שנתבאר בהתוועדות - לחסוך טירחא לתל' במה שאפשר - בלבד, אי"ז מספיק שרש"י יצטרך לכתוב ובל' משנה יש הרבה, אלא כאשר צריך ביאור נוסף, על השימוש בלשון **בלתי רגיל**. "יקציע" ולא "יפצל", וכמו שלמד הבן ה' בפ' (ויצא ל, לז) ברש"י ד"ה "פצלות" ומפרש רש"י: "קילופים קילופים שהי' עושהו מנומר", שזו אותה משמעות של תיבת יקציע - לקלף.

וא"כ מאחר שהבן ה' למד כבר לשון של יפצל, וכאן רואה תיבה חדשה יקציע לכן רש"י רש"י מסייע לתל' במה שאומר לו "ובל' משנה יש הרבה".

ועד"ז עה"פ שחין שמות (ט, ט) דמאחר והכתוב כותב "שחין" ולא בלשון הרגיל "חימום" לכן דוקא בזה מביא רש"י כדי להקל על התל' "ובלשון משנה יש הרבה". ע"כ תוכן הביאור.

אלא שעדיין צ"ב - א) בנוגע לתובה "ולט" בראשית (לז, כה) שמפרש רש"י בזה "לוטיתא" ולכאורה איפה למד הבן ה' תובה שונה מזו במקום אחר, ואם כדי לבאר איזה מין זרע, לא מצינו שרש"י כותב כן בנוגע לשאר זרעים וכיו"ב?

ב) גם צ"ל דיוצא - שרש"י כותב ש"בלשון משנה יש הרבה" כדי לסייע לתל', זהו דוקא כשהכתוב משנה מהלשון שהבן ה' רגיל אליו, ולכאורה עדיין הבן ה' לא מבין - מדוע הפסוק משנה מהלשון הרגיל?

א' התמימים
- תות"ל 770 -

ו. בשיחת ש"פ תזו"מ נתבאר דכניסה למשכן יכולה להיות בב' אופנים: א) כניסה לעבודה, כבאהרן ובניו, ועד"ז אצל משה בזמנים שנכנס לעבוד עבודה. ב) כניסת משה לשמוע דבר ה', "ונועדתי לך שם ודברתי אתך וגו'", והחילוק שביניהם הוא גם בפועל, דאם הוא לצורך עבודה צריכה הכניסה להיות בהתאם לדיני כהונה, בבגדים מיוחדים וכו' משא"כ בכניסה שאינה לצורך עבודה, אין צורך בבגדים מיוחדים, וגם כשהי' נכנס לקד"ק בכל עת שירצה [כמבואר בתו"כ ריש פרשתינו, ובמדרש הגדול אחיך באל יבוא ואין משה באל יבוא, אלא כל זמן שירצה נכנס ועומד בין שני הכרובים ורוח הקודש לובשתו, נבואה שורה עליו כו'] לא הי' צורך לבגדים מיוחדים וכו'. (הנחה בלה"ק סי' ט"ז).

ויש להעיר בזה במה שהעיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אשתקד (בליחידות לרבנים ראשיים לא"י ביום א' כ"ו אדר שני) דיש להסתפק בהא דאמרינן דמשה הי' יכול לכנוס לקה"ק בכל עת שירצה, דכיון דגילתה התורה דכניסה בקה"ק בעי סדר מיוחד בקרבנות וכו' אולי גם אצל משה כן הוא. [ויש לבאר זה עפ"י שיטת המד"ר (פרשתינו פכ"א, ז, ושמו"ר פל"ח, ח) דגם אהרן בכל שעה שהוא רוצה להכנס לקה"ק יכנס כסדר הזה, וראה הערות וביאורים של"ד סי' ל', ושלו"ו סי' ו' נמצא דסדר העבודה בקה"ק אינו קשור עם ליהכ"פ דוקא, אלא הוא גם בכל ימות השנה בכל כניסה, א"כ אפשר דגם משה הי' צריך לכל סדר הזה].

הנה לפי המבואר בהשליחה יוצא כנ"ל דלא הו' צריך כלל לכל סדר הזה, כיון דכניסתו מעיקרא אינה קשורה עם עבודה, אלא בכדי שתהא נבואה שורה עליו לשמוע דבר ה' וכו'.

ויש לבאר זה, דהנה כל יסוד הדין באהרון (לפי המד"ר) דבכל זמן שיכנס צריך כסדר הזה, הוא משום שלא הותר לו בלאה ריקנית, ולכן צריך לעשות כסדר הזה, דעל"ז מתקיים בלאה לצורך עבודה, וכמבואר בתו"כ הנ"ל, דאמרו אל יבוא בכל עת זה ליהוה"פ, אל הקודש לרבות שאר ימות השנה, אר"א ודין הוא ומה על יום שנצטוו לבוא נצטוו שלא לבוא, על יום שלא נצטוו לבוא אינו דין שנצטוו שלא לבוא [וא"כ קרא למה לי לשאר ימות השנה], ישראל יוכיחו שנצטוו לבוא ברגלים ונצטוו לבוא שלא ריקנים, אבל בשאר ימות השנה שלא נצטוו לבוא לא נצטוו שלא לבוא ריקנים, אף כאן על יום שנצטוו נצטוו, ת"ל אל הקודש לרבות שאר ימות השנה, ע"כ. הרי מוכח מזה דסדר עבודתו בביאתו אל הקודש הוא ענין שלא לבוא ריקס, ע"ד שנצטוו ישראל בעולת ראי' ברגל שנאסרו בביאה ריקנית, נמצא מוכח מזה דלהמד"ר דבכל ימות השנה שאהרון מחוייב ככל סדר הזה ה"ז משום שלא תהא בלאה ריקנית. וראה בס' משאת המלך ריש פרשתינו בארוכה.

ולפ"ז מובן בפשטות דכ"ז הוא אצל אהרון שהי' צריך ככל סדר הזה, דאל"כ ה"ז בלאה ריקנית, אבל אצל משה דכנ"ל כניסתו היתה בכדי שישרה עליו נבואה וכו', פשוט דאי"צ לשום עבודה וכו'.

*

ז. (ב) עוד יש להעיר, במה שחקר הגר"מ זעמבא הל"ד (באוצר הספרי, פרק קדושת קדשי הקדשים) בהא דבעבודות דלפני ולפנים דאינם כבגדי זהב רק כבגדי לבן, אם הוה זה חובת עבודה דעבודות אלו טעונין בגדי לבן, או דהוי חובת המקום, דמקום קה"ק בעל בגדי לבן, ויהי' נפק"מ לשיטת התוס' דגם בקדשי קדשים שרי ליכנס ולהשתחוות אחר גמר עבודתו, (כפי שמבאר שם בארוכה) אם צריך אז בגדי לבן או לא, דאי נימא שהוא משום עבודה אי"צ בזה בגדי לבן כיון דאינה עבודה, אבל אי הוה משום המקום, גם בזה צריך לבגדי לבן, עי"ש בארוכה.

ועל לקו"ש חכ"ב פ' אחרי (א) דביאר פלוגתת הרמב"ם ורש"י, דלהרמב"ם בגדי לבן לפני ולפנים הוא משום עבודת היום, משא"כ לרש"י הוא דין מצד המקום עיל"ש, ועל גם בחל' הגרמ"ז סי' י"ג שחקר כע"ז לענין הפרישה דכה"ג לפני ליהכ"פ.

דלפי מה שנתבאר בהשיחה דמשה כשהי' נכנס לא הי' צריך לבגדים מיוחדים וכו' לכאורה דזהו דין מצד העבודה, ולא מצד דגוף המקום בעל בגדי לבן גם בלי עבודה, כיון דבמשה אף שלא הי' משום עבודה, הרי עכ"פ הי' צ"ל דמקום זה בעל בגדי לבן מצ"ע, ומוכח שהוא משום עבודה.

*

ח. ג) במה שנתבאר דהענין דאוהל מועד מצינו עוד לפני הקמת המשכן, דזהו אהלו של משה, שבו הי' הקב"ה מדבר עם משה, ובו היו מונחים הלוחות השניות עד להקמת המשכן וכו'. (הנחה בלה"ק סי' י"ד).

יש להמתיק זה עפ"י מ"ש בס' דרשות החתם סופר (ח"ב שעא, ב) שמביא שם קושית ר"נ אדלער דכיון דכל הכלים והמשכן נגמרו בכ"ה בכסלו, אי"כ באיזה מקום היו כ"ז עומדים עד הזמן שהוקם המשכן בר"ח ניסן? (וראה שו"ת חת"ס או"ח סי' קפ"ח), ותירץ החת"ס דבהא דכתיב ולא יכול משה לבוא אל האוהל כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את הבית, פירשו בו בעלי אמת, דהיינו מיד שהוקם המשכן וירדה שכינה מאהלו של משה למשכן ע"ז לא יכול משה מצד קדושה גדולה שיש עליו לבוא אל אהלו שהי' לו עד עכשיו, כי שכן עליו הענן, דהיינו שלא נשאר על אהלו כי אם הענן, וכבוד ה' מלא את הבית זה משכן, ולכן לא הי' אהלו של משה מספיק לקדושתו של משה, ועפ"ז תירץ קושיא הנ"ל, שעמדו עד זמן הקמת המשכן באהלו של משה אפי' לאחר משיחה (שלא כמ"ש בשו"ת חת"ס) כי קודם הקמת המשכן הי' אהלו של משה במדריגת קדושת המשכן, ולכן הי' מקומם באהלו של משה, אך בצלאל הי' סבור שמיד שיגמור הכלים כמו ארון כפורת וכרובים תסתלק השכינה מאוהלו של משה ותשרה על מקום ארון וכפורת, ולא יוכלו לעמוד אח"כ באהלו של משה, שאז ימעט הקדושה מאהלו, לכך שאל להיכן אכניסם, ולכן השיבו משה שמא בצל אל הית שידעת שהשכינה תפרוש מיד מאוהלי ותשרה על הכלים, אבל באמת שהקב"ה צוה לאחר זמן הקמת המשכן, ושרתה שכינה עד זמן הקמתו באוהלו של משה,

והיו הכלים עומדים באוהלו של משה, עי"ש, וזהו ע"ד שנתבאר בהשיחה דלפני הקמת המשכן, ה"א אוהלו של משה קדוש כמו המשכן, ולכן היו כל הכלים שנקדשו במשיחה שם.

*

ט. ד) בשחת ש"פ שמיני מבה"ח אילר בלאר כ"ק אדמו"ר שליט"א הטעם דמצוות חינוך אינה מן התורה כי מן התורה לא רמיא שום חיוב להכין את הקטן שיוכל לקיים המצוות בגדלותו, דדומה לגר שנתגיר, דבדאי לא רמיא עליו שום חיוב להכין א"ע שיוכל לקיים חיוביו כשיתגיר, אלא דכשמתגיר וחל עליו חיובים דתומ"צ, אז מחוייב להכין א"ע שיוכל לקיים חיוביו. ועד"ז הוא בנוגע לקטן.

ובגליון העבר (סי' ה') הערתי מכמה מצוות שמצינו שהאב מחוייב מן התורה לקיים בבנו הקטן כמו תלמוד תורה, מצוות הקהל, (דלפי המהרש"א בחגיגה ג, א, הנה בקטנים שהגיעו לחינוך ה"ז בכדי שיפעול עליהם ליראה את ה' כל הימים), מצוות ראי' דלדעת הרמב"ם ה"ל חגיגה פ"ב ה"ג משמע דהאב חייב להעלותו מן התורה, שלא הזכיר שם שהוא מד"ס כבשאר מקומות, (וכדהאריך בלקו"ש ח"ז ע' 238 בהערה 57, וכן הוא בהאחרונים) וכן מבואר בחינוך מצוה פ"ח שהזכיר שם כל אלו הפטורים מן התורה, ולא הזכיר שקטן פטור מן התורה, משמע שהחיוב הוא מדאורייתא. דלכאורה צריך בלאור דאי נלמא דליכא שום חיוב מדאורייתא להכיניו לגדלותו, מאי שנא ממצות אלו שיש בהן חיוב מדאורייתא?

וע"ז כתבתי די"ל דאה"נ דליכא שום חיוב להכיניו שיוכל לקיים חיוביו כשיגדיל, מיהו זהו רק בנוגע לפרטי המצוות, אמנם בנוגע לענינים יסודיים וכלליים הפועלים עליו יראת שמים לכל ימי חייו, בודאי יש חיוב מן התורה לפעול עליו בקטנותו [בדוגמת מצוות מילה שענינו הוא להכניסו בברית עם ה' לכל ימי חייו, שיש בזה חיוב מן התורה] וזה אפשר לבאר גם בנוגע לתלמוד תורה דהאב מחוייב ללמדו מן התורה, כיון שהו"ע הכי יסודי והכי כללי לכל ימי חייו, ועד"ז אפ"ל בנוגע למצוות הקהל שענינו הוא לחזק דת האמת ויראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה כמבואר ברמב"ם סוף ה"ל חגיגה, שיפעול עליו ליראה ה' כל הימים וכו' ועד"ז אפ"ל במצוות ראי' לבוא ולראות פני ה' וכו' עי"ש.

אבל מלשון הרמב"ם בנוגע למצוות ראי' בהל' חגיגה שם שכתב: "כל קטן כו' אביו חייב להעלותו להראות בו כדי לחנכו במצוות שנאמר יראה כל זכורך", משמע שהחיוב הוא בפשטות מצד חינוך במצוות, כמו שכתב בכל שאר המקומות בהמצוות פרטיות, אלא דכאן לא הזכיר שהוא מד"ס, ומשמע שהוא מה"ת, וא"כ צריך ביאור דממ"נ דאי נימא דמה"ת ליכא שום חיוב על האב להכינו לגדלותו בנוגע למצוות פרטיות, והוה כגר שנתגייר וכו' א"כ מאי שנא הכא שיש חיוב מה"ת לחנכו במצוות?

והנה בס' אהל משה (להגר"מ צווייג, ירושלים תש"ט) ח"א סי' ל"ט כתב בענין זה חידוש נפלא בשיטת הרמב"ם, דסב"ל להרמב"ם דהמצוות חינוך הוא גדר **מדאורייתא** ממצוות ולמדתם את בניכם, דכמו שהאב מחוייב מה"ת ללמד את בנו תורה, כן הוא מחוייב לחנכו במצוות, דמאי שנא, כיון דכל ענינו דת"ת הוא מה שמביא לידי **מעשה** וכיון שחייב ללמדו תורה מחוייב גם לחנכו במצוות, וראייתו לזה הוא דבכל מקום שהרמב"ם מזכיר חיוב האב לחנך את הקטן, אל הוסיף לומר דזהו מדרבנן, ובמקום שמבאר חיובו של הקטן מצ"ע, מוסיף לומר שחיובו הוא מדרבנן, וכדלהלן.

בהל' ת"ת פ"א ה"א ובה"ו כשכותב שהאב מחוייב ללמוד עם בנו תורה לא הזכיר שזהו מדרבנן, (וזה פשוט לכו"ע), גם בהל' ק"ש פ"ד ה"א כתב ומלמדין את הקטנים לקראתה בעונתה כדי לחנכן במצוות, לא הזכיר דזהו מד"ס, וכן הוא בהל' תפילין פ"ד ה"ג אביו לו תפילין כדי לחנכו במצוות לא הזכיר דזהו מד"ס, וכן בהל' מזוזה פ"ה ה"י ומחנכין את הקטנים לעשות מזוזה, ולא הזכיר דזהו מד"ס, ולאידך גיסא בהל' ציצית פ"ג ה"ט כשמבאר אודות חיוב הקטן כתב ומד"ס שכל קטן היודע להתעטף חייב ציצית, דייק בזה שהקטן מחוייב מד"ס, וכן בהל' ברכות פ"ה ה"א אבל הקטנים חילבים בברכת המזון מד"ס, ובהל' שביחת עשור פ"ה ה"י קטן בן ט' כו' מחנכין אותו לשעות, ולענין השלמה כשמסיים אודות חיוב הקטן עצמו אומר בן י"א כו' מתענה ומשלים מד"ס, ובהל' חמץ ומצה פ"ו ה"י דאיירי אודות חיוב האב דקטן שיכול לאכול פת מחנכין אותו במצוות ומאכילין אותו כזית מצה, לא הזכיר בזה שהוא מד"ס, ובהל' לולב פ"ז ה"ח דאיירי אודות חיובו של הקטן כתב דקטן היודע לנענע חייב מד"ס, ובהל' סוכה פ"ו ה"א איירי ג"כ בחיוב הקטן וכתב שהוא חייב בסוכה מד"ס, ובהל'

מגילה פ"א ה"א כתב ומחנכים את הקטנים לקראותה, ולא הזכיר מד"ס, וכן בהל' חגיגה לענין עלי' לרגל דאיירי אודות חיובו של האב לא הזכיר דזהו מד"ס [וכנ"ל], דמכל זה מוכח דסב"ל להרמב"ם דמה"ת ליכא שום חיוב על הקטן עצמו, אלא דרבנן חייבוהו (וסב"ל כהני פוסקים דמצוות חינוך מדרבנן הוא על הקטן עצמו, אבל לאידך גיסא משמע דסב"ל שהאב מחוייב לחנך בנו במצוות מדאורייתא, והוא חלק ממצוות עשה דולמדתם את בניכם, דמאי שנא לימוד ממעשה, ועי"ש עוד שמצלנו חינוך במצוות מה"ת בפסחים פח,א, לענין קרבן פסח ששוחט אדם ע"י בנו ובתו הקטנים דכתיב שה לבית אבות מ"מ, כדי לחנכך במצוות, וכדפירש"י שם, ולחד מ"ד שה לבית אבות דאורייתא, וכן דעת הרמב"ם עי"ש בארוכה.

נמצא לדבריו, דלשיטת הרמב"ם באמת יש חיוב על האב לחנך בנו למצוות מדאורייתא, מיהו בשו"ע אדה"ז ריש הל' ת"ת כתב בהדיא ד"גם אביו אינו חייב לחנכו במצוות מן התורה אלא מד"ס", ואם כנים דבריו של האוהל משה, נמצא דכל הביאור שבהשיחה אינה לפי שיטת הרמב"ם, אלא לפי שאר הפוסקים ואדה"ז, ולפ"ז פשוט דאין להקשות כנ"ל משיטת הרמב"ם בנוגע למצוות ראי' דיש חיוב מה"ת לחנכו במצוות, כיון דשיטת הרמב"ם בכלל היא שיטה אחרת, ובנוגע למצוות ת"ת והקהל לשאר הדיעות שפיר י"ל כנ"ל דאי"ז חיוב לחנכו במצוות פרטיות, אלא שהם ענינים כלליים ויסודיים לפעול עליהם יראת שמים לכל הימים.

וראה בס' הערות וציונים להל' ת"ת ע' 41 שדקדק למה לא הזכיר הרמב"ם בהל' מזוזה ובהל' מגילה שחייב מד"ס, ור"ל דמזוזה שאני שהיא משום שמירה, ועד"ז, במגילה משום פרסומי ניסא כו' עי"ש עוד בע' 35. אבל לפי הנ"ל נמצא באופן אחר לגמרי.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

7. בהתוועדות ש"פ תזו"מ נתבאר הגדר דכהונת משה, דגם להדיעה ברש"י (שמות) שמה כהן היל' לא מצינו בשו"מ שיכנוהו בתואר זה, והטעם, עפ"י הביאור בדעת הרמב"ם שמיחס למשכן רק הענין דהקרבת הקרבנות, ולא הענין

ד"ונועדתי לך", והוא: א) מכיון שאי"ז חידוש דהמשכן שהרי גם ה' לפני"ז באהל משה, ב) אי"ז לדורות. ומוכח מהנ"ל שישנם ב' ענינים במשכן א) ונועדתי. ב) קרבנות. ולכן כשנכנס משה לשמוע דבר ה' א"צ בגדים, וכשנכנס לעבודת הכהונה צריך בגדים, ומוכן גם שלא כינוהו "משה הכהן" מכיון שעיקרו של משה הוא "רבינו", נתנית התורה שע"י, ובכלל מאתיים מנה. אלא שיש לחקור בדעת הספרא שאין למשה הגבלות דבגדים וכו', באם זה רק בנוגע ל"ונועדתי", או גם בנוגע לקרבנות. עכת"ד.

ולכאו' דרוש ביאור:

א) בהביאור על הרמב"ם, מדוע אינו מסתפק בטעם הא'? ובפרט שלכאו' מהטעם הב' משמע שאילולי ההוכחה שהענין ד"ונועדתי" אינו נוהג לדורות, קס"ד שג"ז ענין עיקרי במשכן, והרי לטעם הא' הענין ד"ונועדתי" אינו מבטא כלל וכלל את החידוש דהמשכן, עד כ"כ שלא הזכיר זה הרמב"ם גם לא כענין נוסף?

ב) מהחקירה בדבר הספרא משמע, שיתכן לומר שגם כשהקריב משה קרבנות לא ה' צריך בגדים, ואילו לפני"ז בהשיחה ה' משמע שזה ודאי שבנוגע לקרבנות צריך משה לבגדים?

ואולי הביאור בהשיחה, ובהקדם הביאור בהטעם הא' הנ"ל (ברמב"ם):

דלכאו' אי"מ: מהי ההוכחה שה"ונועדתי" אינו חידוש דהמשכן, מזה שכבר ה' לפני"ז באהל משה - והרי גם הקרבנות כבר היו לפני הקמת המשכן, ורק אח"כ הועברו למשכן, ועד"ז בנוגע ל"ונועדתי". ואולי ע"ז הובא הטעם הב' שלא מצינו לדורות שהנבואה ה' דוקא בביהמ"ק, שמזה דוקר מוכח שאי"ז ענין עצמי בביהמ"ק, וכיון שאי"ז עצמי (נצחי) במקום (במשכן), לכן אי"ז נצחי בזמן, ואינו נוהג לדורות.

ונמצא שב' הטעמים באמת מסילעים זל"ז: חידושו של המשכן הוא כל' הרמב"ן בית מוכן להיות מקריבים בו קרבנות, הלינו, שלפנ"ז היו קרבנות נעשים בחוץ, ונתחדש בהמשכן שצריך בית מיוחד, והראי' מזה שלדורות מאז

שנבנה מקדש, "נאסרו כל המקומות . . להקריב בהן קרבן" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ג).

משא"כ דיבור של הקב"ה אינו קשור עם בית מיוחד דוקא, והראי' שלדורות אין הנבואה בביהמ"ק דוקא. (וע"ד החילוק בכללות שבין "תורה" ל"קרבנות": "תורה" אינה קשורה לביהמ"ק דוקא ונמצאת בשלימותה גם בזמן הגלות, משא"כ "קרבנות" הנה בזמן הגלות הם (התפילות) רק "במקום קרבנות תקנום" ולא אותו הענין ממש. (ומה שה"ונוועדתי" בזמן משה ה' במשכן, אי"ז חידוש (לגבי משה) שהרי לפני"ז ה' גם באהל (בית) משה דוקא).

ומוכח, שבהמשכן היו ב' ענינים: (א) ענינו (המיוחד) והעצמי, עבודת הקרבנות, כהונה. (ב) ענין דיבור הקב"ה שבו. וענין זה נעלה הוא ביותר מהמשכן וגדריו (קרבנות), שהוא רק מצוה פרטית שבתורה, ואולי ענין דיבור הקב"ה קשור עם כללות התורה כולה, וממילא בכלל מאתיים מנה (שהרי התורה צותה לעשות משכן). ומובן שלגבי כללות התורה בטילים לגמרי כל ההגבלות והגדרים דהמשכן, ולכן נכנס משה לשמוע דבר ה' בלי בגדים ובלי שום הגבלות.

ועפ"ז מובן בפשטות מדוע לא מצינו שיתארוהו בשם "משה הכהן", מכיון שכנ"ל לגבי ("רבינו") נתינת כללות התורה, עניני הכהונה (גדרי המשכן) בטילין לגמרי, שהרי בכלל מאתיים מנה.

ומעתה יש מקום לחקור: באם ההגבלות דביהמ"ק בטילים לגבי משה, רק בעת שמיעת דבר ה' ("תורה") או ךמכיון שזהו ענינו העצמי, הנה גם כשמקריב קבנות אין לגביו שום הגבלות. ז. א. מצד גודל מעלתו של משה יש לו גם את ה"זכויות" ו"הגבלות" שיש לכהנים שהם מצד "זהירות" ו"חששות" וכו' שהרי מדובר במשה שנעלה מכ"ז.

בסגנון אחר: המעלה של ה"כהן" הוא בכך שנכנס למשכן - לעבוד את ה', ויתירה מזו אצל משה שכל ענינו ש"נכנס" בכל עת למשכן לשמוע דברי ה', וכולל בתוכו במילא גם את המעלה דכהן.

ועפ"ז אי"ש דבתחילת השיחה דובר לפי האופן הא', ואח"כ נתוסף שיש מקום לומר כהאופן הב', ואולי זוהי החקירה בדברי הספרא.

הת' יוסף יצחק גרינבערג
- תות"ל 770 -

יא. בהתוועדות קודש דש"פ תזו"מ, ג' אילר ש.ז. (הנחה בלה"ק ס"י-ל"ח) מבאר שבמשכן משה היו ב' ענינים א: "ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו"ל. (ב) בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות.

ועפ"ז מחדש שכן הוא גם בנוגע לכניסת משה למשכן" שיש בזה ענין וגדר מיוחד (מלבד עבודה), "ונועדתי לך שם ודברתי אתך":

כניסה למשכן יכולה להיות בב' אופנים: (א) כניסה לעבודה, כבאהרן ובניו, ועד"ז אצל משה - בזמנים שנכנס לעבוד עבודה. (ב) כניסה לשמוע דבר ה' "ונועדתי לך שם ודברתי אתך גו"ל".

והחילוק שבין ב' אופני הכניסה בנוגע לפועל:

כניסה לצורך עבודה במשכן ומקדש - צריכה להיות בהתאם לדיני כהונה, ולכל לראש - בבגדים מיוחדים, בגדי כהונה; משא"כ בכניסה שאינה לצורך עבודה, אין צורך בבגדים מיוחדים.

ולכן: בנוגע לעבודת משה בימי המילואים - מצינו ששימש בחלוק לבן, בגדים מיוחדים דוגמת בגדי כהונה, משא"כ בנוגע לכניסה לאוהל מועד לשמוע דבר ה' - לא מצינו בשום מקום שיצטרך ללבוש בגדים מיוחדים, ולא עוד, אלא שבשכל הפשוט מופרך הדבר לגמרי, שכן, כאשר הקב"ה קורא למשה ("ויקרא אל משה וידבר ה' אליו") - לא יתכן שיצטרך תחילה לילך ולהחליף בגדיו, ורק אח"כ להכנס לאוהל מועד, דבר הכי תמוה!

ויש להעיר מהמבואר בלקו"ש חכ"א שיחה ב' לפ' תצוה (ע' 181 ואילך) אודות שני הפסוקים עם פירוש רש"י (א) (תצוה כח, מג) "והיו על אהרן ועל בניו בבואם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקודש ולא ישאו עון ומתו". וברש"י "הא למדת שהמשמש מחוסר בגדים

במיתהה" (ב) (שם, לה) והל' על אהרן לשרת ונשמע קולו בבאו אל הקודש לפני ה' ובצאתו ולא ימות": "ולא ימות - מכלל לאו אתה שומע הן, אם יהיו עליו לא יתחייב מיתה, הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה בלדי שמים". דלכאורה למה חוזר שני פעמים?

ומבאר בהקדים שינוי הלשון בין שני הפירושי רש"י: (א) "שהמשמש מחוסר בגדים במיתהה" (ב) "הא אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חייב מיתה. ומבאר ש"בגדים הללו" פירושו הבגדים המנויים שעל פרטי עשייתם נצטוו משה כאן, שהם אפוד חושן ומעיל. שאצל שלשה בגדים אלו ישנו ענין מיוחד - שבסיום הציווי דכל אחד מהם מוסיף הפסוק תוכן ענינם. באפוד: (כח, יב) "ושמת את שתי האבנים על כתפות האפוד אבני זכרון לבני ישראל ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון". בחושן (כח, כט-ל.) "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחושן המשפט על לבו בבואו אל הקודש לזכרון לפני ה' תמיד", "ונשא אהרן את משפט בני ישראל על לבו לפני ה' תמיד". ובסיום דמעיל: "והל' על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש לפני ה' ובצאתו".

דהיינו שהמכוון דבגדים אלו היא בנוגע להכניסה לכד - משא"כ בשאר הבגדים לא מצינו בכתוב תוכן ענינם, אלא אך ורק בנוגע לכללות כל הבגדים "והלבשת אותם את אהרן אחיך ואת בניו אתו ומשחת אותם ומלאת את ידם וקדשת אותם וכהנו לי", שקשורים עם מילוי ידים, קידוש ושירות דהכהנים עצמם.

וזהו החילוק בפירש"י שבנוגע כל הבגדים לומדים ש"המשמש מחוסר בגדים במיתהה", מכיון שענינם קשורה עם עבודה ושימוש. אבל "בגדים הללו" אפוד חושן ומעיל, אצלם החיוב דמיתה (דמחוסר בגדים) אינו מסד השליש שלאחר זה, אלא מצד עצם הכניסה להלכל: כשהכניסה חסר אחד מג' בגדים אלו, חסר הפעולה ועבודה שהבגד צריך לפעול, ולכן מחוייב מיתה. היינו שלפירוש רש"י יש בהדין דמחוסר בגדים חילוק בין סוגי הבגדים: כשה"ג נכנס להלכל מחוסר בגדים, ולא עשה שום עבודה ויצא לחוץ, ישנו חילוק אם חסר לו אחד מהשלש בגדים או מהחמש בגדים: אם חסר לו אחד מהחמש בגדים אין שום חיוב מיתה מכיון שלא שימש, משא"כ אם חסר לו אחד מ"בגדים הללו" חושן אפוד ומעיל" אז "חייב מיתה בלדי

שמים" גם אם לא שמש וכפשטות לשון רש"י "אם יכנס מחוסר אחד מן הבגדים הללו חליב מיתה. עיין שם בארוכה.

וע"פ המבואר בהשיחה בלקו"ש חכ"א שם (לכאורה) צריכים לומר שכשמשה נכנס למקדש גם שלא לעשות שום עבודה אלא "ונועדתי לך...". - הי' צריך להלביש שלש הבגדים דאפוד חושן ומעיל. שבגדים הללו אינם שייכים לשום עבודה, אלא קשורים עם הכניסה למקדש לבד. ולאידך תמוה לגמרי לומר שאכן הי', וכפי שנתבאר בהשיחה שבשכל הפשוט מופרך הדבר לגמרי, שכן, כאשר הקב"ה קורא למשה לא יתכן שיצטרך תחילה לילך ולהחליף בגדיו, ורק אח"כ להכנס לאוהל מועד, דבר הכי תמוה!

הרב יצחק אוחנה
- תושב השכונה -

ב. בשחת ש"פ שמילני מבה"ח אייר (הנחה בלה"ק ס"ג):
" . שמעלת האדם היא שיש לו בחירה חפשית, "כאחד ממנו" (יחידו של עולם), כביכול, שאין מי שיעכב בעדו כו', אשר, ענין זה אינו שייך בכל הנבראים שבעולם, שכולם מתנהגים ע"פ הטבע שהטביע בהם הקב"ה, "שיש לכל א' מדה מיוחדת בלתי הרכבה מזולתה", ולדוגמא: מדת החסד - אצל חסידה, ש"עושה חסידות (עכ"פ) עם חברותי", או מדת האכזריות - אצל עורב "אכזרי (אפילו) על בניו".

ולהעיר, מדברי הרמב"ם ש"כל מיני בעלי חיים והאילנות יש להם פעל אחד בלבד או ב' פעלים" - דלכאורה, דרוש הסבר וביאור כיצד יתכן שיהי' אצלם ב' פעלים, מצד ב' מדות כו'. ואכ"מ". עכ"ל.

ולהעיר, א) באוה"ת שלח (כרך ו ע' א'תשצב ואילך) בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם שהוא ד"ה זה בלקו"ת שלח מ,א בתוספת הגהות וכו' מהצ"צ, ובכמה מהמקומות שצויין בלקו"ת לעיין במק"א, ניתוסף ע"ז מהצ"צ הגהה הנה על מ"ש בלקו"ת שם בהפרש שבין מלאכים להאדם, שהמלאכים "אין להם כ"א יסוד אחד פשוט שהוא יסוד האלקי ואינם מורכבים משא"כ האדם שהוא מורכב מד' יסודות כו'" צויין "עמ"ש בביאור ע"פ והניף" (שנסמן בהנחה בלה"ק שם), הנה במקום זה ניתוסף הגהה מהצ"צ, והוא מ"ש בביאור והניף הנ"ל שבלקו"ת ובהרחב הביאור מהצ"צ.

"ובאור ענין זה למה המלאכים אינם מורכבים והאדם מורכב נשמתו מד"י, יובן ג"כ על פי מה שאנו רואים בענין ההפרש שבין חי למדבר, דכתב הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשניות שכל מיני בעלי חיים והאילנות יש להם פעל א' בלבד או ב' פעלים. וכמו שהוא בפעולות שבעלי חיים כל א' פועל פעולה א' משא"כ האדם פועל מעשים רבים כך הוא גם במדות שבעלי חיים יש לכל א' רק מדה אחת פשוטה בלתי הרכבה מזולתו כלל כמו הנשר שטבעו רחמני על בניו והעורב טבעו אכזרי. (ובגמרא כתובות משמע שהעורב הלבן מרחם על בניו. מ"מ י"ל עכ"פ שאינו כלול ליותר רק משני מדות וכמ"ש הרמב"ם פועל א' בלבד או ב' פעלים כו' . . .), אכן טבעית האדם שהוא מורכב מכמה מדות שונות. . . ."

(ב) בד"ה משכני תרנ"ה (ע' קעה) וז"ל: וכמו"כ במדות דנה"ב שהם רק מדות טבעים דנה"ב יש בהם ג"כ התכללות דכל מדה כלולה מז"מ. . . והגם דרש הנה"ב הוא מעולם התהו, וענין ההתכללות הוא בתיקון דוקא, אבל בתהו הם בבחי' ענפין מתפרדין, וא"כ איך כל מדה דנה"ב כלולה מז"מ. אך הענין הוא כמ"ש במ"א שיש דעה שגם בתהו הי' התכללות יו"ד מיו"ד פ"א (והוא שהי' בבחי' ספירה דהיינו שכ"א כלולה מעשר כמ"ש בע"ח) ולא יותר (שז"ע פרצוף והוא בתיקון דוקא), וזהו שכתב הרמב"ם בח"פ שכל הברואים יש להם פעל א' או ב' פעלים, אבל האדם יעשה מעשים רבים משונים זה מזה, א"כ גם הנבראים יש להם ב' פעלים. עכ"ל. וראה גם ד"ה להבין ענין ספה"ע תשח"י.

(ג) מ"ש באוה"ת הנ"ל "וכמו שהוא בפעולות שבעלי חיים כל א' פועל פעולה א' משא"כ האדם פועל מעשים רבים כך הוא במדות שבעלי חיים יש לכל א' רק מדה אחת פשוטה בלתי הרכבה מזולתו כלל. . . אכן טבעית האדם שהוא מורכב מכמה מדות שונות", "לכן אינו פועל רק פעולה א' או ב' פעולות וכן אין בו רק נטי' ומדה א'", משמע שפעולה ומדה הם ב' ענינים: א) מ"ש הרמב"ם פעל א' או ב' פעלים משא"כ האדם יעשה מעשים רבים. ונוסף על זה ב) שכן הוא במדות ג"כ, או שיש לו מדה א' או ב' מדות, משא"כ האדם שכלול מכמה מדות שונות.

אבל מד"ה משכני הנ"ל, וכן מסה"מ תשי"י ע' 232 ואילך, משמע שפעולה ומדה הם ענין אחד.

ד) באוה"ת הנ"ל (ע' א' תשצד) וז"ל: ולכן ארז"ל אין מלאך א' עושה ב' שליחות והוא להבדיל באלפי' הבדלות כמ"ש הרמב"ם בבחי' בעלי חיים שלמטה שיש לכל א' רק פועל אחד כו' וכך עד"מ בחיות הקדש עכ"ל.

ולכאורה צ"ל, דכמו שביאר שם בנוגע לבע"ח ש"מ"מ י"ל עכ"פ שאלנו כלול יותר רק מן שני מדות וכמ"ש הרמב"ם פועל א' בלבד או ב' פעלים", אי"כ לכאורה כן אפ"ל גם במלאכים, ומהו הראי' והדמיון מהרמב"ם הנ"ל לזה שאין מלאך א' עושה ב' שליחות.

הת' משה מנחם מענדל איידעלמאן
- תות"ל 770 -

ג. בהנחה של ש"פ שמיני (הנחה בלה"ק סס"ג) כתוב וז"ל: ולהעיר מדברי הרמב"ם ש"כל מיני בעלי חיים והאילנות יש להם פעל אחד בלבד או ב' פעלים" - דלכאורה, דרוש הסבר וביאור כיצד יתכן שהי' אצלם ב' פעלים מצד ב' מדות. ואכ"מ עכ"ל.

יש לציין שבמכתב מל"ח מנ"א תש"ז למהר"ש סאסאנקא והרב ווילשאנסקי (אג"ק ח"ב נמצא בדפוס) דן כ"ק אדמו"ר שליט"א ומתרץ - וז"ל: ויש לנדוד במעלת האדם על המלאכים שאין עושים ב' שליחות לכאן אין ענינו לכאן כי במלאכים הדיוק הוא דוקא אם השליחות הן משתנות משא"כ אם הם בענין אחד. וכמו"ש בתוד"ה הוא כב"מ פ"ו ב.) וכ"מ מטעם הדבר המבואר בדא"ח ובזה י"ל מה שהוקשה לי זמן רב שבכ"מ בדא"ח מובא לראי' להנ"ל דברי הרמב"ם בהקדמתו לפיה"מ, והנה הרמב"ם כתב פועל א' בלבד או שני פעלים. ולכאן אינו מובן איד אפ"ל שני פעלים, ואף ש"ל שהוא מפני שבע"ח דעתה הם תוהו שבתיקון. אבל אי"כ גם במלאכים שייך האי טעמא, ולמה לא יעשו ב' שליחות וע"פ הנ"ל שאין עושים ב' ענינים משתנים דוקא, ניחא ויעויין ריש הביאור דוהניף בלקו"ת פ' אמור) שמדגיש הדוגמא שאין רחמנות בעורב האכזרי ואין אכזרית בנשר הרחמני. עכלה"ק.

הרב יוסף אולידובסקי
- תושב השכונה -

אגרות קודש

יד. זכיננו ולכבוד יום הבהיר ל"א ניסן יצא לאור ח"א מאגרות קודש של כ"ק אדמו"ר שליט"א - ומדי קריאה בהספר נתעוררו מספר הערות כמה מהם בדרך השערה לבד.

1. לאגרת ס יש לשער (ע"ד שוה"ג בע' קסב ועוד) ששמות המודגשים הם שמות מקבל האגרת ואביו וכו'.

2. אגרת עט "במכתב הקודם" וציין המהדיר: ראה לעיל אגרת כז - וא"כ אגרת כז נכתב למקבל אגרת שלפנינו. גם בלקו"ש ח"ד ע' 1295 נדפסו ביחד.

3. שוה"ג לאגרת פו (ע' קנד) נזכר "אגרת ט' תמוז" נדפס?

4. אגרת פו סי"ב מה הכוונה של "הכתב והמכתב" ?

5. אגרת קיג - עוד קטע מאגרת זו (ומדובר ע"ד "היום יום") נעתק באג"ק אדמו"ר מהרז"צ ח"ז מבוא ע' 11.

6. אגרת קלג - יש להעיר שאגרת זו הוא ע"ד מכתב כללי - פרטי. חציו הראשון נמצא גם באגרת קכ. חציו השני (מד"ה אמר הכתוב) נמצא באגרת נב.

7. ע' רסח "יעויין ד"ה למען ידעו דורותיכם תש"ח" וכ"ה גם בלקו"ש ח"ט. וכנצ"ל: תש"ב.

8. אגרת קנב להעיר שכל הנדפס מאגרת זו (בשינוי התאריך) נמצא בלשונו באגרת שלאח"ז.

9. אגרת קנז "מיט דריי יאר צוריק... צוגעגאנגען גרינדען דעם מרכז לעניני חינוך" היינו תש"א - וראה מבוא ע' 19.

הת' נחום פרלשטיין

- תות"ל 770 -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

טו. בפסוק (טז, ב): ...דבר אל אהרן אחיך וגו',

תיבת אחיך מיותר, ולמה אין רש"י מפרש זה.

ועיין בתורת כהנים וז"ל: אחיך באל יבא ואין משה באל יבא וכו', ועיין שם.

(דרך אגב: כ"ק אד"ש הזכיר תורת כהנים זה בשיחתו הקדושה שבת פרשת תזריע-מצורע בנוגע לגדר כהונת משה).

[והנה לכאורה בפשטות הכתובים אין יכולים לתרץ כהתורת כהנים. שהרי בפשטות, הפירוש של "מבית לפרכת אל פני הכפרת" הוא "קדש הקדשים" (משא"כ לפי התורת כהנים שפירש וז"ל: מבית לפרוכת להזהיר על כל הבית, ועיין שם).

וב"קדש הקדשים" גם משה לא נכנס. ועיין בפירש"י בפרשת תרומה (כה, כב) ד"ה ודברתי אתך מעל הכפורת וז"ל: משה היה נכנס למשכן וכיון שבא בתוך הפתח קול יורד מן השמים לבין הכרובים ומשם יוצא ונשמע למשה באהל מועד (ועיין מה שכתבתי במקום אחר בקובץ זה בנוגע לפירש"י זה).

הרי שגם משה לא נכנס ב"קדש הקדשים". אבל אולי אפשר לומר שמכאן אין ראי' (א) שלא הי' לו רשות להכנס, רק שבפועל לא נכנס (ואולי הי' זה מצד ענוותנותו של משה וכו').

אבל אולי אפשר להביא עוד ראי': בסוף פרשת פקודי כתיב (מ, לה): ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וגו'. ועיין שם בפירש"י. והנה רש"י בריש

(א) עיין בשיחת ש"פ תזו"מ ש.ז. הנחה בלה"ק סעי' ט"ז בפנים וגם בהערה שם (מוגה) שמשה הי' יכול להכנס לקדה"ק.

טז. בפרשתינו בד"ה כי בענן אראה (טז, ב): כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני וכו', עכ"ל.

ולפי זה יש סברא לומר כי כמו שמשה לא הי' יכול לכנוס בכל האהל מועד בשעת שהענן הי' עליו, כמו כן לא הי' יכול לכנוס ב"קדש הקדשים" מקום שתמיד הי' שם ענן.

אבל כמובן שיכולים לחלק בזה בכמה אופנים, והדבר צריך עיון].

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יז. בפרשתינו עה"פ "ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא" (טז, ב) - מעתיק רש"י תיבות אלו, ומפרש: "שלא ימות כדרך שמתו בניו". ואח"כ בד"ה שלאח"ז "ולא ימות - שאם בא הוא מת".

ולכאורה מצינו בזה יתור, דלמה חולק זה לב' ד"ה דהי' יכול להביא הד"ה "ולא ימות" בלבד ולפרש שלא ימות כדרך שמתו בניו, ובפרט שבתיבות "שלא ימות כדרך שמתו בניו" לא מוצאים שתיכות מיוחדת לד"ה ויאמר ה' וגו'?

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

יח. בפרשתינו טז, ב ד"ה ולא ימות פרש"י "שאם בא הוא מת". המקור של רש"י הוא בתו"כ ושם "ואל לבוא בכל עת ואם בא מת הוא".

וצ"ע שהרי בתו"כ הוא הפי' על תי' ואל לבוא בכל עת למה רש"י מביא זה על תי' "ולא ימות" ראה בשפתי חכמים, אבל גם פירושו דחוק. וכנראה שפירושו לקוח מהספר "קיצור מזרחי" הנקרא מתנות לענני.

אבל בדפוס רומי, וברש"י שנדפס מכת"י תימן

(ללאהן-הורביץ) הגי' ברש"י שמעתיק מהפסוק "ואל יבא",
ובזה מתורץ כמה קושיות.

הגי' במזרחל הוא כבדפוס שלנו.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

לט. בפירש"י ד"ה וכפר בעדו ובעד ביתו (טז, יא): מתודה
עליו ענותו ועונות ביתו, עכ"ל.

בפירש"י ד"ה וכפר בעדו וגו' (טז, יא): וידוי שני
עליו ועל אחיו הכהנים שהם כלם קרויים ביתו שנאמר בית
אהרן ברכו את ה' וגו' מכאן שהכהנים מתכפרים בו וכל
כפרתו אלנה אלא על טומאת מקדש וקדשיו כמו שנאמר וכפר
על הקדש מטומאות וגו', עכ"ל.

וצריך להבין:

א) מאחר שרש"י פירש בד"ה השני, שזה "וידוי שני"
עליו, למה לא פירש ש"וידוי שני" זה הוא גם על בני ביתו
של אהרן ממש, על דרך שפירש בד"ה הראשון: "ועונות
ביתו", ששם הפירוש בני ביתו ממש של אהרן.

ומה מכריח רש"י כאן לפרש "שביתו" כאן הפירוש:
"אחיו הכהנים". (עיי'ן בשפתי חכמים שפי' גם על אחיו
הכהנים, וצ"ע).

ולמה "עליו" ה" וידוי שני, ועל בני ביתו ממש לא
ה" וידוי שני.

ב) מהו הפירוש בזה שרש"י אומר: "מכאן שהכהנים
מתכפרים בו", הלא הוא לכאורה דבר הפשוט שאם מתודה
עליהם, כודאי התכלית בזה הוא שיתכפרו בו. ומה שרש"י
ולמה לא אמר רש"י בד"ה הראשון: "מכאן שביתו
מתכפרים בו".

וכן על דרך זה בנוגע לאהרן עצמו, שעליו ה"'

הוידוי שני פעמים, למה לא אמר רש"י הן בד"ה הראשון והן בד"ה השני: "מכאן שאהרן מתכפר בו".

ג) בזה שרש"י אומר בד"ה השני: "וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו", צריך להבין:

למה בנוגע לוידוי של אהרן ועל בני ביתו פירש רש"י בד"ה הראשון: "מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו", ואינו מפרט שזה דוקא על "טמאת מקדש וקדשיו".

משא"כ בד"ה השני מפרט זה ואומר: "וכל כפרתן אינה אלא על טמאת מקדש וקדשיו". ומה ה' אם שאר העונות של הכהנים.

ד) ובכלל צריך להבין מהו הענין של "וידוי שני".

ולמה ה' ענין זה רק בנוגע לאהרן עצמו לא בנוגע לביתו ממש, ולא בנוגע לאחיו הכהנים.

*

כ. בפירש"י ד"ה ונתן אהרן על שני השעירים גורלות (טז, ח): מעמיד אחד לימין וא' לשמאל ונותן שתי ידיו בקלפי ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל ונותן עליהן את שכתוב בו לשם הוא לשם ואת שכתוב לעזאזל משתלח לעזאזל, עכ"ל.

ובד"ה ועשהו חטאת (טז, ט): כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת, עכ"ל.

וצריך להבין:

בנוגע להנחת הגורל כבר נזכר בפסוק (ח).

ואם לפי פירוש רש"י, קרא לו שם ואמר לה' חטאת כשמניח הגורל,

אם כן למה נאמר עוד פעם בפסוק (ט): והקריב אהרן את השעיר. . . ועשהו חטאת.

הרי זה כבר נעשה בשעת הנחת הגורל הנזכר בפסוק

(ח).

ולכאורה כל פסוק זה מיותר חוץ מהתיבות: "ועשהו חטאת".

והי' צריך לכתוב (בפסוק ח): ונתן אהרן על שני השעירים גרלות גורל אחד לשם, ועשהו חטאת וגורל אחד לעזאזל, ותו לא.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כא. פרט ט"ז פסוק י"ב ד"ה דקה ופ'... שמערב לום הכיפורים הי' מחזירה למכתשת לכאו' קשה מנ"ל לרש"י בפשוטו של מקרא שערב לום כיפור מחזירה למכתשת אפשר קודם לכן? (ב).

*

כב. פסוק ט"ו ד"ה אשר לעם ופ'... והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם לכאו' אמאי צריך רש"י להוסיף שהמדובר בהפסוק בשעיר שעלה עליו הגורל לשם. פשיטא כבר למדו לעיל (בפסוק ו') ד"ה יעמד חי "מכאן ששליחותי למיתה (ואין שוחטין אותה) ופסוק זה (טו) כתיב "ושחט" את שעיר וגו' והביא את דמו וגו' וזה מדובר רק בשעיר לה' וא"כ קשה אמאי צריך רש"י לפרש זה.

הת' יוסף יצחק פיקארסקי
- תלמיד במתיבתא -

כג. בפירש"י ד"ה אשר לעם (טז, טו): מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל וכו', עכ"ל.

וצריך להבין (ג):

(ב) לכאורה אין שום סיבה שיעשה את זה קודם לכן.

(ג) עיין ברא"ם ובשפ"ח שהרגישו עד"ז.

המערכת

כד. מה אינו מובן כאן שרש"י צריך לפרש זה כאן. ולמה לא פירש זה בפסוק טז, ה) ששם כתיב: ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת וגו'.

ועוד, הרי זה נאמר לכאורה בפירוש בפסוק (טז, טז):
...מטומאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וגו', ועיין שם בפירש"י. ועיין בפירש"י בד"ה וכפר בעדו (טז, יא) שגם משם יודעים זה לכאורה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כה. בפירש"י מטמאות בני ישראל (טז, טז): על הנכנסין למקדש בטומאה ולא נודע להם בסוף שנאמר לכל חטאתם וחטאת היא שוגג, עכ"ל.

(עיין בשפתי חכמים) ועיין ברש"י ד"ה וכפר בעדו (טז, יא) וז"ל: ...וכל כפרתן אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו כמו שנאמר וכפר על הקדש מטומאות וגו', עכ"ל.

ואם כן, למה פירש רש"י רק על הנכנסין למקדש, לאחר שהוא עצמו אמר, בכמה פסוקים לפני זה, שפסוק זה מדבר גם בנוגע לקדשיו (דהיינו אם אכל קדשים בטומאה).

ודוחק גדול לומר שרש"י סמך על מה שכבר פירש, שאם כן, לא הי' לו לפרש כאן אף על הנכנסין למקדש.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

כו. עה"פ "ושלח ביד איש עתלי" (טז, כא) מעתיק רש"י תיבות איש עתי ומפרש: "המוכן לכך מיום האתמול".

וצ"ב א' מדוע הדי"ה הוא איש (עתי) והלא רש"י מפרש רק תיבת "עתלי" בלבד?

ב' - גם צ"ל מדוע משנה רש"י מפל' הת"כ - כמובא
בשפתי חכמים שנק' עתל מפני שרגלל ללכת לשם עתים הרבה,
וצ"ב עפ"ז מדוע כותב רש"י מיום האתמול?

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

כז. בפל"ז פלי"ד "כל נפש כל בשר דמו בנפשו הוא".

ומפרש רש"י "דמו בנפשו הוא - דמו הוא לו במקום
הנפש שהנפש תלוי בו" ולעיל בפסוק ל"א פירש רש"י כי נפש
הבשר - של כל ברי' בדם היא תלוי' וכו' " ואינו מובן
מדוע חוזר לפ' זאת שוב אצלנו? (ד)

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 885 -

כח. עה"פ "אני ה' אלקיכם" (יח, ב) מעתיק רש"י תיבות
אלו מהכתוב ובסיום פירושו מפרש "דיין להפרע ונאמן לשלם
שכר" והנה בפשטות - מדוע מביא ב' הצדדים א' לזכות וא'
להיפך? מכיון שבפסוק מובאים ב' השמות ה' (רחמים)
ואלקים (גבורה) כמו שלמד הבן ה' בספר בראשית.

והנה בהמשך בפסוק (יח, ה) בד"ה "אני ה'" מפרש
רש"י: "נאמן לשלם שכר", והילינו כנ"ל שמוזכר שם הוי'
בלבד לכן מביא הצד דלזכות בלבד, ועד"ז בפסוק ו' הפסוק
שלאח"ז.

ד) דק"ל דפסוק ל"א ואמר כל נפש הבשר בדם, הילינו
שהנפש נמצא (תלוי') בהדם, וכאן בפסוק ל"ד אומר להיפוך
"דמו בנפשו" שהדם נמצא בהנפש לכן מפ' רש"י שהכוונה
"בנפשו" הילינו במקום נפשו שהדם הוא במקום הנפש, אבל זה
אינו מובן עדיין איך הדם הוא במקום (תחת) הנפש לכן
מוסיף מאחר "שהנפש תלוי' בו (בדם)" ועיין שפ"ח.

אך צ"ב דבפרק י"ט פסוק י', עה"פ אני ה' אלקיכם
מפרש רש"י "דיין להפרע" בלבד, וכאן לא מזכיר נאמן לשלם
שכר הגם שנזכר גם שם הוי"ו?

וגם צ"ב דהנה עה"פ "אני ה'" (יט, טז) מפרש רש"י:
"נאמן לשלם שכר ונאמן להפרע", דלכאורה מאחר שנזכר שם
הוי"ו בלבד שהו"ע הרחמים מדוע כותב ונאמן להפרע? (ה)

גם צ"ל מה צריך לכן ה' שיחזור רש"י ע"ז ריבוי
פעמים?

הת' שאול משה אליטוב
- תות"ל 770 -

כט. בפרשתנו (יח, ד) פירש"י כגון אכילת חזיר ולבישת
שעטנז וטהרת מי חטאת עכ"ל.

המקור הוא בת"כ וז"ל: "כגון אכילת חזיר ולבישת
כלאים וחליצת לבמה וטהרת המצורע ושעיר המשתלח".

ה) אולי אפשר לומר קצת ביאור דכאן קשה למה אומר
הפסוק אני ה' ענין של רחמים ושכר מאחר דקאי אדלעיל
דכולם הם לא תעשה ע"ז פרש"י דאעפ"כ בקיום הל"ת יש שכר,
אבל מ"מ מובן ג"כ דהכוונה "אני ה'" כוללת גם ענין
העונש מאחר דכתוב אצל ל"ת. אבל רש"י משנה בלשונו ואינו
אומר "דיין להפרע" מאחר דכאן מדובר בשם ה' לא שם אלקים
רק אומר "נאמן להפרע" שמצד שם ה' ישלם הנאמנות לענין
הפרעון והעונש" ולכן ג"כ מקדים כאן ענין השכר מאחר
דפה כתיב רק שם הוי"ו משא"כ בפסוק (י"ב, ב) דכתיב שם ה'
אלקיכם והכוונה להזהיר על העבירות מקדים ענין העונש.

משא"כ בפסוק י' אין רש"י צריך לפרש ד"אני ה"א"
נאמן לשלם שכר דמאי קמ"ל הלא למדנו זה מקודם משא"כ
צריך רש"י לפרש מדוע נאמר אני ה' (כדלעיל) ודו"ק.

וצ"ע למה שינה רש"י.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

ל. בפלי"ח פלי"ז מפרש רש"י "זמה" עצה כתרגומו עצה
חטאין ש"יצרך לועצן לחטוא".

ואינו מובן מדוע רש"י מביא את לשון התרגום: ומדוע
גם מבאר את התרגום? (ו).

*

לא. בפרשתינו יט, ג "איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי
תשמרו אני ה' אלקיכם" מעתיק רש"י את התיבות "אני ה'
אלקיכם" ומפרש: "איזהו מורא לא ישב במקומו וכו' ואיזהו
כבוד מאכיל ומשקה וכו'".

ואינו מובן מדוע מפרש זאת בד"ה זה והרי זה נוגע
לפירוש המילה "תיראו" וא"כ הי' צריך לפרש זאת קודם, או
עכ"פ בד"ה נפרד המתחיל במילה "תיראו" ולא בד"ה זה?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 885 -

לב. בפרשתינו (יט, ז) ד"ה פיגול ופי' מתועב וכו' וקשה
אמאי מפרש כאן ולא לעיל (פרק ז פסוק יח) במקום הראשון

(ו) רש"י מוכרח להביא את התרגום כי לאחר פל' של
רש"י שזמה פל' עצה אינו מובן המשך הכתוב, ולכן מביא
התרגום שזהו "עצת חטאין" אלא שעדין אין מובן מה הם
החטאין לכן מפ' שזהו עצת היצר.

המערכת

שנזכר פיגול ושם רש"י לא מפרש כלום?

הת' יוסף יצחק פיקארסקי
- תלמיד במתיבתא -

לג. בפלי"ט פ"ח, "ואוכליו עונו ישא".

ומפרש רש"י "בנותר גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש
כרת על הנשחט חוץ למקומו שכבר מיעטו הכתוב וזהו בנותר
גמור מדבר, ובמס' כריתות למדוהו מגזירה שוה".

ואינו מובן מה נוגע לפשש"מ היכן נלמד שכותב
ולמדוהו בג"ש?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 885 -

לד. בפרשת קדושים (יט, יא (יב)) "לא תגנבו ואל תכחשו
ולא תשקרו איש בעמיתו" (ובפסוק יב "ואל תשבעו בשמי
לשקר..."). מעתיק רש"י תיבות ולא תשקרו ומפרש "לפי
שנאמר ונשבע על שקר ישלם קרן וחומש למדנו עונש, אזהרה
מנין ת"ל ולא תשקרו. לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא
תשבעו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך לישבע לשקר".

וצריך להבין מה קשה בפשש"מ שרש"י בא להסביר (ז)
שהרי בכו"כ מקומות מצינו שכתוב לאוין באופן כזה, ורש"י
אינו בא ומפרש כלום, וא"כ אמאי מפרש שע"י גניבה יבא
לכל האיסורים הבאים אח"ז.

[דרך אגב יש להעיר שברש"י שעוועל (ח) מחולק הרש"י

ז) אולי א"ל שקשה לי' הסדר דאינו מן הקל אל הכבד
ולא מן הכבד אל הקל, דגניבה חמורה מכחש ושקר, ושבועה
ג"כ חמורה מכחש ושקר, לכן מפ' רש"י שזה סדר בזמן וכו'.

(ח) וכן במקראות גדולות.

המערכת

לשנים שהתיבות ברש"י "לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבעו" היא ד"ה חדש בפ"ע, שמעתיק רש"י מפסוק ל"ב - שע"פ פשש"מ כצ"ל, דאל"כ איזה שזיכות יש לפירושו עם התיבות "ולא תשקרו".

*

לה. בפרשת קדושים (לט, טו) "לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל...". מעתיק רש"י את התיבות "לא תעשו עול במשפט" ומפרש "מלמד שהדין המקלקל את הדין קרוי עול. שנאוי. ומשוקץ. חרם. ותועבה. שהעול קרוי תועבה שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עושה עול והתועבה קרויה שקץ וחרם שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרם כמוהו שקץ תשקצנו וגו'".

מה קשה בפשש"מ שרש"י בא לבאר ע"י פירושו?

הרב יצחק אחנה
- תושב השכונה -

לו. בפרשתנו קדושים יט, יז ד"ה ולא תשא עליו חטא מפרש לא תלבין את פניו ברבים, וצ"ע איפה זה מרומז בפשוטו של מקרא. אף שפי' זה מובא בתו"כ, ראה במזרחי.

הרמב"ן מפרש שדרך השונאים לכסות שנאתם בלבם. ולכן צוה הכתוב ולא תשא עליו חטא שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא הוכחתו אותו ומביא ראי' מתרגום אונקלוס שתירגם "ולא תקבל על דיליה תובא" וראה ברשב"ם.

הרב אהרן חילריק
- תושב השכונה -

לז. בפרשתנו יט, לב "והדרת פני זקן ויראת מאלקיך".

ומסביר רש"י "והדרת פני זקן - איזהו הדור לא לשב במקומו ולא לסתור את דבריו לכול יעצים עיניו כמי שלא ראהו לכך נאמר ויראת מאלוקיך שהרי דבר זה מסור ללבו של

עושהו שאין מכיר בו אלא הוא וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלקים".

ולעיל יט, יד מפרש ר"י בד"ה ויראת מאלקיך וכו' וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו ואין שאר הבריות מכירות בו נאמר בו ויראת מאלוקיך". ואינו מובן מדוע רש"י חוזר לפרש זאת שוב לאחר שכבר פירש זאת בפרשתינו?

*

לח. בפרשתינו יט, לג "וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו".

ומסביר רש"י לא תונו - אונאת דברים לא תאמר לו אמש היית עובד ע"א ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפני הגבורה".

ואינו מובן מדוע רש"י מפרש כאן שזה אונאת דברים הרי כבר פי' זאת בפרשת מפתים (כב, כ) "וגר לא תונה - אונאת דברים". ומדוע חוזר לפ' זאת שוב? (ט).

והשפתי חכמים מביא שכיון שבפ' בהר נאמר לא תונו וזה הולך על אונאת ממון ע"כ כאן זה אונאת דברים.

ואינו מובן שהרי הבן ה' עדין לא למד את פ' בהר שמדובר על אונאת ממון ולמד כבר בפרשת משפטים ש"לא תונו" הולך על אונאת דברים".

*

לט. יט, לד "ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים".

ט) אולי א"ל שכאן בא רש"י להוסיף סיג חדש באונאת דברים דמפ' משפטים הייתי סובר אונאת דברים אסור במילי דעלמא, משא"כ כאן מוסיף רש"י שאסור גם אונאת דברים במילי דלימוד התורה, מוסר, ויר"ש (שהייתי סובר דאולי מותר שע"ז יתעלה הגר וכו') וקמ"ל דגם זה אסור.

ומסביר רש"י "כ"י גרים היליתם - מום שבך אל תאמר לחברך".

ואינו מובן מדוע רש"י מפרש זאת שוב לאחר שכבר פירש זאת בפ' משפטים (כב, כ) "כ"י גרים היליתם - אם הוניתו אף הוא יכול להונותך ולומר לך אף אתה מגרים באת מות שבך אל תאמר לחברך"?

*

מ. בפי"כ פכ"ו "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי".

ומבאר רש"י אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחביריו ותגלו מארץ הקדושה. ראב"ע אומר מנין שלא יאמר אדם נפשי קצה בשר חזיר א"א ללבוש כלאים אבל יאמר אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי ת"ל ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי שתהא הבדלתכם מהם לשמי פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים".

ואינו מובן מה נוגע ש"יגלו מארץ הקדושה" הרי כאן עדיין לא נכנסו לארץ ועוד לאחר שגלינו האם לא צריכים להיות מובדלים מהם? (י).

(ובאמת ישנם דפוסים שלא מופיע ברש"י התיבות "ותגלו מארץ הקדושה").

ועוד אינו מובן מה נוגע לפשש"מ דרשתו של ר"א בן עזרי' ומדוע מביא את שמו של בעל המאמר?

הת' אליעזר צבי הכהן ווייספיש
- תות"ל 885 -

(י) וגם מה נוגע "נבוכדנצר וכו'".

המערכת

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירוש"י דפ' אמור

<u>נת' בהתוועדות</u>	<u>ד"ה</u>	<u>פרק ופסוק</u>
אמור תשכ"ה	אמור אל הכהנים.	כא, א
אמור תשד"מ	אותו ואת בנו.	כב, כח
אמור תשמ"ב (א)	ולא תחללו.	כב, לב
אמור תשל"ד (ב)	ששת ימים.	כג, ג
אמור תשל"ד	שבעת ימים.	כג, ח
אמור תשל"ז (ג)	בכל מושבותיכם.	כג, יד
מוש"פ אמור תשל"ח (ד)	ובקוצרכם.	כג, כב
מוש"פ אמור	תעזוב.	שם

תשל"ח (ה)

כג, כד זכרון תרועה. בהעלותך תשכ"ז (ו)

כג, לו עזרת היא. אמור תשי"מ

כד, יב מקושש. עקב תשכ"ח

כד, כג ובני ישראל עשו. אמור תשכ"ה (ז)

(א) אמור תשמ"ו. (ב) יז 242-247. (ג) שם 248-254. (ד) שם 255-266. (ה) שם 257-265. (ו) יב 103-107. (ז) ז 158-169.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

שונות

פרקי אבות

מ. מאז שסידר רבינו הקדוש, הששה סיקרי משנה, הנה בכל דור ודור עמדו האמוראים רבנא סבוראי הגאונים, והראשונים, ואח"כ כל גדולי הדור שבכל דור ודור עסקו, לברר ולזקק הנוסח והגירסא והלשון האמיתית, כמו שיצא מרבינו הקדוש,

אף קודם המצאת הדפוס היו הששה סדרי משנה נפוצים ביותר, ובפרט מס' אבות שנעתק גם בסידורים של כל השנה,

ולכן כשכ"ק אדמו"ר הזקן סידר נוסח התפלה, וכידוע שבירר מששים נוסחאות, בודאי בירר וזיכך הגירסא האמיתית - שנתרבו השינויים והגרסאות במשך הדורות -

זכה דורנו שהעתקי צילום מכתבי יד ודפוסים ראשונים נמצאים בהשט יד ומגיעים לכל דורש,

השוולתי נוסח אדה"ז למשניות לכין ובוועז דפוס ווילנא - הנמצא אצל כולם. ולשינויי נוסחאות הנדפס שם.

פרק א משנה ה

כל המרבה שיחה עם האשה: כן הנוסח בש"ס כת"י מינכן ובפ"ר רבינו יונה (מובא בשינויי נוסחאות במשניות)

אבל במשניות דפוס ווילנא (יכין ובוועז) הגירסא: "כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה"

ראה גירסא אחרת ברש"י (הנדפס מכת"י) ובתוליו"ט.

פרק א משנה יז

טוב משתיקה: כ"ה בדפוס נאפולי ובכת"י מינכן ובמחזור וויטרי (כ"ה בשינויי נוסחאות). ובדפוס ש"ס

ווילנא.

אבל במשניות הגירסא: "אלא שתיקה".

ולא המדרש עיקר במשניות: ולא המדרש הוא העיקר.

פרק א משנה יח

העולם קיים: כ"ה גם בדפוס נאפולי ובמשניות דפוס
קעמברזש ובמחזור וויטרי.

במשניות הגירסא: עומד.

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

"היום יום"

מא. בהמשך למ"ש בגליון (שפ"ו) ע"ד מה שבהלוח "היום
יום" בכללותו משתקף סדר עבודת היום של כנ"י, החסיד. יש
להעיר ע"ד חלק שלישי השני וכן חותם הלוח שמבטאים סדר
עבודת היום עם פרטיו בכללות.

מ"ט כסלו ועד י"ט ניסן הוא שלישי הראשון של היום
וכמ"ש בגליון (שפ"ו) שבו נרשם כפי שבהפתגמים משתקף
תוכן העבודה שקשורה עם שלישי הראשון של היום והיינו
ק"ש, תפלה, נט"ל, פת שחרית וכו'.

מ"ט ניסן ועד י"ט מנ"א (כדלקמן) מבטא עבודת היום
משעה ה' ועד שעה שמינית והיינו סיום זמן התפלה ועד
לערך שעתלים אחרי חצות היום:

כה ניסן - "העבודה היא בכל אדם לפי מהותו ומעלתו"
- עסק שלו.

ח' אייר "חסידים זיינען שלוחים פון רבי'ן איז אז

מ'איז מקושר . . איז ער אין אלץ מקושר? עס געהט א חסיד
עסט א חסיד . . "

מתאים למ"ש בגמ' שבת י. . : "שעה חמישית ימאכל כל
אדם.

ל' אייר "נהגינו להטביל פרוסת המוציא שלש פעמים
במלח . . "

ולהעיר ממ"ש לפנ"ז ליום ח' אייר.

יד אייר - "פסח שני . . עס איז ניטא קיין
פארפאלען מען קען אלעמאל פאריכטען . . "

ולהעיר שעומדים קרוב לחצות היום שאז יש הגבלות
ע"ד זמן תפלה (בנוסף למה שעד ארבע שעות כו').

טז אייר - "אאזמו"ר אמר להחסיד ר' אלי' אבעלער .
פאהרסט אויף מערק . . איז ווען אינמיטען עסק . . "

והינו בעת עסקו כו' והוא במשך היום.

ועד"ז ראה כז סיון, כח סיון, ג' זה' תמוז. ד' זה'
מנ"א.

מ"ט מנ"א ועד י"ח כסלו הוא חלק האחרון של היום.

כ"ו אלול: "סדר הכשר בשר לאכילה להוציא ממנו דם
האסור" -

ולהעיר שלא יאכל אדם בשר אלא בלילה (יומא עה:)
וראה שו"ע יו"ד סי' סט, סעי' וא"ו (ע"ד שיהוי זמן
מליחה).

יז חשוך - "מ' דארף היטען דעם זמן . . יעדער טאג
וואס גייט אוועק איז דאס ניט נאר א טאג נאר אן ענין
אין לעבן" -

שעה האחרונה של היום.

ר"ח כסלו - "בא ר' יקותיאל ליעפלער איז געווען

צליטען וואס ער האט געדאווענט שחרית מנחה און מעריב
איינע נאך די אנדערע . . "

והיינו סיום וחותרם של היום.

ו' כסלו - "קריאת שמע שעל המטה" -

סיום וחותרם האחרון של היום.

ועד"ז משתקף בהלוח סדר עבודת היום בביהמ"ק ואי"ה
בקובץ הבא.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- תושב השכונה -